

Voorwoord

Een kerktoren in de steigers: je ziet het niet zo vaak meer. Maar al vanaf eind april is het blauwe vangnet om de torenspits van onze kerk een bijna vertrouwd gezicht geworden in en om Berkel-Enschot. Eindelijk kon de restauratie 'op hoog niveau' beginnen. Hopelijk kunnen onze patrones Sint Caecilia en de heilige man Job tegen de bouwvakvakantie weer trots zijn op onze fraai gerestaureerde toren en kunnen we deze in volle glorie aan de volgende generatie doorgeven. Het kerkbestuur heeft er alle vertrouwen in dat de ontbrekende gelden zeker nog bij elkaar worden gebracht.

Inmiddels zijn wij druk bezig met de analyse van de gegevens die het lezersonderzoek hebben opgeleverd. Het aantal teruggezonden enquêteformulieren bedroeg ruim 60. In het herfstnummer van *Caecilia.com* brengen we u uiteraard uitgebreid op de hoogte van de resultaten. En dat niet alleen: want met de suggesties en gegevens die het lezersonderzoek opleverden, gaan wij natuurlijk aan de slag om de kwaliteit van ons parochieblad te verbeteren!

Maar eerst gaan u en wij genieten van de zomervakantie. Want na de asperges en de eerste zongerijpte aardbeien kan het niet anders dan dat deze binnenkort voor de deur staat. Voor de een betekent dat: koffers pakken en op reis gaan, voor de ander lekker thuis luieren en baden in de zon, zwemmen, wandelen, fietsen, lekker boek, pretpark of museum. Even slow down, pas op de plaats. Tijd om de dagelijkse routines even te onderbreken en nieuwe energie op te doen.

Redactie

vakantie-tijd

Twee ongeregelde, maar heerlijke maanden met hopelijk geweldig weer staan voor velen weer voor de deur.

Thuis of ver weg: wat de plannen ook zijn, we hopen allemaal dat het een fijne tijd mag zijn, met veel rust en vooral aandacht voor elkaar.

Wanneer je als toerist in vreemde plaatsen komt, dan wil je natuurlijk veel zien en voor velen hoort daar ook een bezoekje aan een oude kerk of kathedraal bij. Je voelt je er als het ware toe aangetrokken, ook omdat er meestal een speciale sfeer hangt.

Kerken zijn en blijven voor nogal wat mensen vindplaatsen van God. Je kunt er lekker tot jezelf en tot rust komen, je wordt er even uitgetrokken boven het haastige en alledaagse. Je ervaart een levende Aanwezigheid die je God mag noemen.

Op dat soort plaatsen kun je als kleine, machteloze mensen terecht met jezelf zoals je bent, met heel je warrige, soms verscheurde zelf, met je familieveten misschien en met al de onzichtbare, onverklaarbare krachten die je leven beheersen. Dat kan een weldaad betekenen voor jezelf.

Toch zijn er – en dat vergeten we nogal eens – meer vindplaatsen van God, vooral in het leven van alledag; ja, in het drukke leven temidden van mensen. Diezelfde God vind je daar, waar mensen een weldaad betekenen voor elkaar in goede en kwade tijden. Je vindt Hem in jezelf, als vakantie voor jou meer betekent dan alleen ‘ikke, ikke’, maar wanneer je aandacht en respect uitgaan naar de ander die je een even zo fijne vakantie toewenst.

Ik wens u allemaal plaatsen tegen te komen waar God te vinden is, maar vooral dat we zelf vindplaatsen van God mogen zijn voor medemensen. Dan is de vakantie bij voorbaat al geslaagd. Want wij gaan wel op vakantie, maar God en Zijn Kerk niet.

Ik wens u allen zalige zomermaanden toe, hoe u die ook gaat invullen.

Pastoor Pieter Scheepers,
namens het pastoresteam

Interculturele dialoog

Via de media is de laatste jaren een beeld ontstaan van de islam als gewelddadig, achterlijk en vrouwvijandig. Een beeld waar moslims zichzelf echter niet in herkennen, zelfs het gevoel hebben dat hun geloof in diskrediet wordt gebracht. Door te weinig kennis van de islam weten veel mensen gebeurtenissen en uitspraken niet op de juiste waarde te schatten of worden deze in een verkeerde context geplaatst. Daarom is het tijd om moslims zelf aan het woord te laten.

Moslims in Brabant

Op 6 april werd in 'De Vier Jaargetijden' in Tilburg de uitgave gepresenteerd van het boek *Moslims in Brabant*. De bijeenkomst was georganiseerd door het PON (Instituut voor advies, onderzoek en ontwikkeling in Noord-Brabant), die met dit initiatief een bijdrage wil leveren aan een duurzame samenleving waarin mensen gezond, vrij en krachtig kunnen participeren, een wereld die vitaal, sociaal en kleurrijk is (economisch en ecologisch), te beginnen in Noord-Brabant.

De drukbezochte avond had een breed publiek van geïnteresseerden, van zowel niet-moslims als moslims. De sprekers van de avond en de geïnterviewden in het boekje – allen moslim – laten een positieve denkwijze zien die modern genoemd kan worden. Belicht worden o.a. de kernwaarden van de islam, wat het belang en de waarde van de islam in het dagelijks leven is, traditie versus inpassing, liefde en tolerantie versus dwang en controle, terugtrekken in eigen kring versus actief bijdragen aan de samenleving.

Wellicht zijn de beschrijvingen soms misschien wat te positief en eenzijdig, omdat niet alle groeperingen en orthodoxere imams wilden meewerken aan de totstandkoming van het boekje. Maar de sfeer van de avond was zeker bemoedigend.

Goed om te horen dat er een aantal initiatieven is waarbij jonge, goed opgeleide moslims jongeren die nog moeilijk hun weg in onze maatschappij weten te vinden, één op één begeleiden en zo proberen hen hun opleiding te

laten afmaken. De open discussie die volgde laat zien dat wij veel van elkaars culturen kunnen leren, wanneer we ervoor open staan.

Kader Abdolah: geloven in het leven

Een duidelijke visie op integratie in een nieuwe samenleving gaf de uit Iran afkomstige schrijver Kader Abdolah tijdens zijn voordracht op 11 mei in de Caeciliakerk in Berkel-Enschot, hiertoe uitgenodigd door de samenwerkende Mozaïekgroep en de stichting St. Job.

In een lezing met veel beeldspraak en een oosterse gedrevenheid, waar een geboeid publiek naar luisterde, zei hij o.a.: “Als je in een andere samenleving terecht komt, is het leren van de taal een plicht. Je hebt daar een geheim te ontdekken: de taal van de mensen. Als je dat niet doet, is dat een belediging voor jezelf en de anderen.”

In plaats van een lezing over de multiculturele samenleving (zoals in het vooruitzicht gesteld) kondigde hij aan het over het leven te gaan hebben. “Zo is het gegaan: ik wilde nooit mijn huis verlaten, nooit weggaan, altijd daar blijven. Ik kon, mocht niet gaan uit mijn vaderland.” Maar het leven bepaalde anders: uiteindelijk komt hij terecht in Nederland, vanwaaruit hij drie vruchteloze pogingen onderneemt om Amerika binnen te komen. Dan herinnert hij zich een oud Perzisch gezegde: ‘Als je iets drie keer geprobeerd hebt en het lukt niet, verander dan je schrijftaal.’

In de bibliotheek gaat hij op zoek naar een boek waarin hij ‘de essenties’ van de Nederlandse taal kan vinden. Jip en Janneke brengen een ommekeer in zijn leven teweeg en na vele maanden oefenen heeft hij zich de Nederlandse taal eigen gemaakt. Dan begint hij te schrijven, in het Nederlands. Prachtige boeken, zoals *Spijkerschrift* en *Het huis van de moskee*.

Momenteel werkt hij aan een vertaling van de Koran: een vertaling “die weliswaar niet betrouwbaar zal worden genoemd, maar wel lekker leest met een glaasje wijn erbij.” Met zijn vertaling wil hij mensen meenemen naar de “tuin van geluk”.

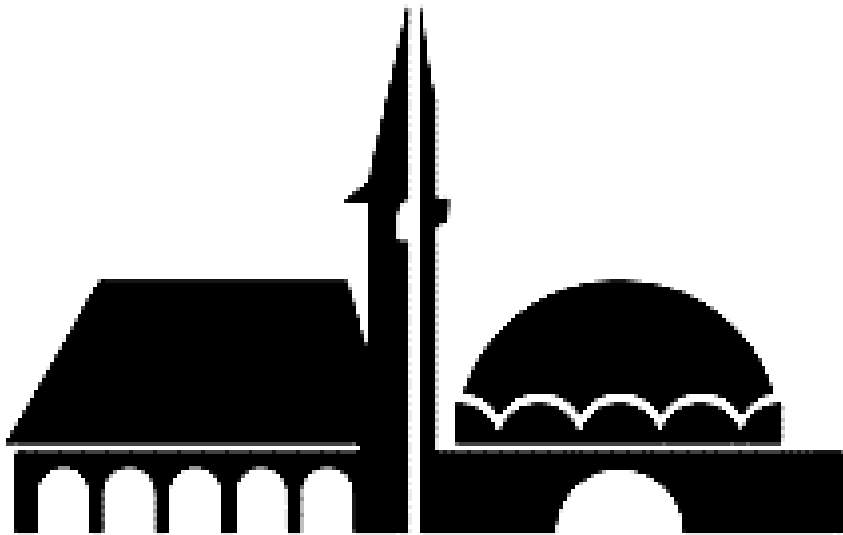
Een bijzonder levensverhaal van een bijzondere en gepassioneerde man. Desgevraagd naar het waarom van zijn zo liefdevolle omarming van het verleden, liet hij weten: “Dat ik niet met wrok over het verleden schrijf,

komt door mijn lezers, de geest van de tijd, de Nederlandse cultuur. Nu de tijd me de energie heeft gegeven te schrijven, moet ik mijn lezers zonder wrok meenemen naar achter de gordijnen.”

Kader Abdolah is vol vertrouwen naar de toekomst. Oosterse wijsheden en Westerse rationaliteit komen in deze gedreven man samen: “De geschiedenis gaat zijn eigen weg. De multiculturele of multireligieuze samenleving zijn politieke titels: het maakt allemaal niets uit. Wat blijft, is: we moeten naast elkaar kunnen wonen en dit land gezonder en vitaler maken. Ik geloof in de geest van dit land. Het komt allemaal goed.”

Gesprekken zoals op deze beide avonden gevoerd zijn, geven aan dat een samenleving waarin alle meningen de ruimte krijgen, geen utopie is!

Els Panis
Jan Simons

Vrouwen in de bijbel (2)

Debora, de richteres

Debora: de eerste vrouw in de joodse geschiedenis die moedig en vastberaden de strijd met de vijand aanbond en haar volk bevrijdde van de onderdrukking. Haar verhaal is te vinden in het oudtestamentische boek Richteren (Rechters), hoofdstuk 4 en 5.

Plaats en tijd

Kanaän, het huidige Palestina, het beloofde land, ongeveer 1200 voor Christus. In die tijd en in die streek speelt het verhaal zich af.

Het Joodse volk is onder leiding van Mozes uit Egypte – waar ze zo'n 400 jaar vertoefd zouden hebben (Exodus 12, 41) – door de Sinaï-woestijn in het 'beloofde' land teruggekeerd. De nakomelingen van aartsvader Jacob keren terug in een gebied, waar natuurlijk niemand op hen zit te wachten. Bovendien zijn ze heel wat talrijker dan toen de 'familie Jacob' vanwege de hongersnood naar Egypte trok.

Gedurende hun langdurige terugreis (ruim 40 jaar), zijn ze door Mozes tot een eenheid gesmeed, met een eigen godsdienst en met eigen leef- en gedragsregels. Centraal staan Jahwe en de Tien Geboden. Organisatorisch zijn er twaalf zelfstandige stammen (families), nakomelingen van de twaalf zonen van Jacob. Er is geen centraal gezag. Er is wel een saamhorigheidsgevoel, dat zich vooral manifesteert bij het optreden tegen vijandigheid van buiten. Het joodse volk is in die tijd grotendeels nog een nomadenvolk. En er zijn richteren: mensen die in tijden van nood 'uit het niets' opduiken, tijdelijk het leiderschap op zich nemen en het volk uit de nood helpen. Vaak ook treden zij op als rechter (rechtspreker).

Debora, de richteres

De eerste vrouw van wie in de Joodse geschiedenis bekend is dat zij een leidende rol heeft gespeeld in het volksleven is de richteres Debora, een getrouwde vrouw. Op zich is zij daarom al een merkwaardige figuur. Over het algemeen is het met de positie van de vrouw in die tijd, bij deze volken, treurig gesteld: vaak weinig meer dan koopwaar, volkomen ondergeschikt aan de man. Toch ging het ook al toen, zoals nog zo vaak

later, dat de vrouw zich op bepaalde belangrijke momenten laat gelden. Men zegt wel, dat de vrouw met haar sterker ontwikkeld gevoelsleven en haar fijnere intuïtieve aanleg, meer dan de man de geschiktheid heeft de onmiddellijke tolk van de Eeuwige te zijn. Zo is het ook niet te verwonderen dat we hier de gestalte zien van een profetische vrouw, die – zoals er eenvoudig in het boek Richteren staat – Israël ‘richtte’. Een opvallend tafereel wordt in hoofdstuk 4, 4-5 beschreven. Op bepaalde momenten zet zij zich neer onder een grote palmboom, naar haar de Debora-boom genoemd. En, als kinderen naar hun moeder, komen de volksenoten naar haar toe. Zij spreekt ‘recht’ onder hen.

De vijand, de onderdrukker

In die tijd ontwikkelen de Kanaänieten zich tot een machtig volk met een sterk leger voorzien van strijdwapens. Zij worden ook de baas in de gebieden waar de twaalf stammen zich hebben gevestigd en oefenen een verschrikkelijke tirannie uit over hen. Deze toestand wordt op den duur ondraaglijk en onverenigbaar met de bijzondere positie van de Israëlieten als volk van God. Nationalisme en godsdienst zijn voor het bewustzijn van die tijd onverenigbaar, maar niet alleen toen!

Voor Debora moet ten slotte de maat vol zijn geweest: zij doet een heroïsche en welgeslaagde poging om, met hulp van Jahwe, de onderdrukker te verdrijven en te verslaan.

De bevrijding

Debora zoekt en vindt een legeraanvoerder, Barak. Zij nodigt alle stammen uit om deel te nemen aan de opstand, maar ze doen niet allemaal mee. Barak wil dat ze met hem optrekt om slag te

leveren. Eerst weigert ze, maar uiteindelijk gaat ze onder druk mee. Barak zegt dat hij zonder haar deelname niet aan de klus begint; chantage dus. Het geeft wel aan hoe belangrijk zij in zijn ogen was. Waarschijnlijk moest haar aanwezigheid bij de veldslag ook de tegenstanders imponeren. De veldslag wordt gewonnen en Sisera, de aanvoerder van de Kanaänieten, wordt gedood. De dood van Sisera is eigenlijk een verhaal binnen een verhaal. Hoofdstuk 5 en daarmee het verhaal over deze bijzondere vrouw eindigt met de zin: “Toen had het land veertig jaar rust.”

Het Debora-lied

Van deze bevrijding geeft een van de oudste liederen die de bijbel bevat een aangrijpende, maar ook dichterlijke beschrijving. Lees het eens: Richteren 5. Het is wel zeker dat dit lied 's avonds voor de tent op veel plaatsen gezongen is. Zoals veel later hier in het Westen door minstreels en troubadours de heldendaden van koningen en ridders zingend werden verhaald.

Vanaf vers 24 tot en met 31 wordt de dood van Sisera beschreven. Debora speelt daar direct geen enkele rol in, maar wel twee andere vrouwen. Jaël, die de vluchtende en dorstige Sisera in haar tent uitnodigt voor een verfrissende drank en hem vervolgens vermoordt. Daarnaast de moeder van Sisera, die vergeefs wacht op haar zoon, die natuurlijk als overwinnaar en voorzien van rijke buit zal terugkeren. Het lied eindigt aldus: “Zo zullen omkomen al uw vijanden, o Here! Maar die Hem liefhebben zijn als de opgaande zon in haar kracht.”

Wij zijn intussen toch wat anders gaan denken over de rol van God!

Een boodschap?

De richteres Debora is met vele andere vrouwen een boodschap van God. God zegt duidelijk dat Hij er geen enkel bezwaar tegen heeft dat vrouwen zelfs topfuncties binnen religies bekleden. Misschien is dit wat kort door de bocht en wat badinerend, maar het is wel iets om over na te denken!

Eldert Baan

Column

Sinds enkele maanden heb ik een andere baan en ben ik werkzaam in vooral de grote steden in Nederland. Hierdoor kom ik in contact met een groep mensen die ik in mijn reguliere omgeving niet om me heen heb en ook niet eerder heb gehad: allochtonen, ook wel Nieuwe Nederlanders of ‘eerste, tweede en derde generatie nieuwkomers’ genoemd.

Mensen die ik niet altijd begrijp, niet alleen omdat we elkaars taal letterlijk en figuurlijk niet spreken, maar ook omdat ‘ze’ andere gewoonten hebben en zaken anders aanpakken. Gewoon omdat hun achtergrond, cultuur, gebruiken anders zijn. Waarschijnlijk zeggen zij van mij hetzelfde, want ook zij kennen mij en mijn achtergrond niet (voldoende). En toch zijn het vaak maar kleine dingen waarmee je dichter bij elkaar kunt staan of meer begrip voor elkaar kunt opbrengen. En je leert er zelf van, wordt er ‘rijker’ van.

Een aardig voorbeeld was dat ik een paar dagen geleden met een aantal Marokkaanse en Nederlandse collega’s in gesprek ging en één van mijn Utrechtse collega’s aan de Marokkaan naast mij vroeg of hij nog een tweede kop thee wenste. “Nee”, was het antwoord. Nog geen vijf seconden later stelde mijn Utrechtse collega dezelfde vraag nog eens, waarop mijn buurman antwoordde: “Oh, oké, graag.” Mijn Utrechtse gastheer wist dat het de Marokkaanse beleefdheid was waarom mijn buurman eerst ‘nee’ zei en dat pas bij de tweede keer vragen het ‘echte’ antwoord zou komen. In mijn ogen en vanuit mijn achtergrond een vreemd iets, maar als je het weet is het een kleine moeite om je er op in te stellen.

Eigenlijk is het een kwestie van wat meer in elkaar geïnteresseerd zijn, meer open staan voor elkaar. Je leert elkaars beweegredenen dan kennen; letterlijk de reden wat iemand beweegt om een bepaalde positie of standpunt in te nemen. Nog altijd hoeft je het niet eens te zijn of te worden, maar je krijgt mogelijk wel begrip voor elkaars standpunt.

Is dat eigenlijk nodig? Voor een dorp als Berkel-Enschot op zichzelf wellicht niet. De grote allochtone bevolkingsgroep die we in dit dorp kennen, zijn de autochtone Nederlanders die niet (meer) in de grote stad wilden wonen en op zoek zijn gegaan naar een woning net daarbuiten. Maar allochtonen van een niet-Nederlandse afkomst kennen wij hier bijna niet. Ik vind het wel eens jammer dat mijn kinderen waarschijnlijk pas op de middelbare school en wellicht zelfs pas bij een vervolgopleiding of werkring daarna voor het eerst echt te maken krijgen met mensen van andere afkomst. Ze missen naar mijn idee daardoor veel. Een andere kijk op het leven, ander eten, andere spelletjes, gewoon andere zaken die hun leven kunnen verrijken.

Ook bijzonder eigenlijk dat veel zakenmensen, op het moment dat ze voor het eerst naar Azië, Centraal Europa of Midden-Oosten gaan, eerst naar een duurbetaalde etiquettecursus gaan. Daar leren ze veelal van een andere Nederlander hoe om te gaan met de buitenlandse zakenpartner, wanneer moet je wel iets zeggen of juist niet, hoe begroet je iemand, kun je iets weigeren, leren we elkaar eerst persoonlijk kennen of komen we meteen terzake, enzovoort. En dat, terwijl we die 'buitenlandse zakenpartner' naast ons in de stad hebben wonen, in de winkel tegenkomen of ons kantoorgebouw 's avonds laten schoonmaken als wij naar huis gaan.

Nog even over dat zelf 'rijker' worden van de ander. Er is veel kennis, cultuur en wijsheid om ons heen, waarvan we kunnen profiteren en in het verleden al hebben geprofiteerd. Wist u bijvoorbeeld dat de oer-Hollandse tulp (ons nationaal 'symbool' en belangrijk exportproduct) oorspronkelijk uit de omgeving van Turkije of Iran komt? En dat we zonder de toevloed van de emigranten uit Spanje en Portugal in de 16e eeuw ook geen of een mindere Gouden Eeuw in Nederland zouden hebben gekend? Het zou aardig zijn als we blijven profiteren van 'hun' kennis, maar dan wel op een zodanige wijze dat 'zij' er ook beter van worden.

Vincent van Baaren

“Waar de goddelijke wind mij waait”

Gesprek met zuster Augusta

Op 2 april jl. vierden we haar 12½-jarig jubileum als pastoraal medewerkster van onze parochie: zuster Augusta (Riky) de Groot. Maar hoe waaide de goddelijke wind haar eigenlijk hier naar toe?

Hoe het begon

Ze is geboren en getogen in het dorpje Hurwenen aan de Waal in de Bommelerwaard. In die tijd telde het dorp zo'n 600 inwoners, van wie ongeveer 40% rooms-katholiek en ongeveer 60% protestant in velerlei kleuren. Ze komt uit een traditioneel religieus rooms-katholiek gezin met vijf kinderen, van wie zij de jongste is. Vader is boer en het is een fijn gezin. Ze groeit op in de jaren '40-'50, de tijd van het 'rijke roomse leven'. De dorpsjeugd gaat aardig oecumenisch met elkaar om: er is weinig last van zuilen. Riky bezoekt de rooms-katholieke parochieschool en daarna de HLNO bij de Zusters Franciscanessen in Zaltbommel, waar zij later ook als kleuterleidster een baan krijgt. Zij heeft vrienden en vriendinnen en ze kent haar jeugdverliefdheden. Als ze 15 wordt, moet ze kiezen voor een vervolgopleiding: ze wil kleuterleidster worden. En dat betekent: adieu Hurwenen!

Den Bosch

Den Bosch had toen een aantal opleidingen voor kleuterleidster met internaat. Ze kiezen er een uit en met haar moeder gaat zij naar Den Bosch om zich aan te melden. Als zij in de Choorstraat lopen, vragen zij aan iemand de weg. En het antwoord is: “Waarom nog zover lopen? Hier tegenover, bij de congregatie van de Dochters van Maria en Jozef, is ook een dergelijke opleiding met internaat, die goed staat aangeschreven.” Ze gaan daar kijken en het bevalt beiden.

Riky start dus haar opleiding bij de zusters van de Choorstraat, zoals ze in de volksmond genoemd worden. Ze heeft het er goed naar haar zin. In de loop van haar studie voelt zij zich steeds meer aangetrokken tot het religieuze leven en ze wordt hierin mede geïnspireerd door haar directe omgeving. Ze is zich bewust van de consequenties van haar eventuele besluit. Een zus van haar trouwt in deze periode, andere zussen hebben al

kinderen, mannen interesseren haar, ze is gek op kinderen. Een partner, een huwelijk, kinderen was tot dan toe haar toekomstbeeld. Een tijd van keuzes breekt echter voor haar aan.

Bruid van Christus

Uiteindelijk hakt zij de knoop door. Ze slaagt voor haar kleuterleidsterexamen en haalt daarna haar hoofdakke. In 1957 treedt ze in en krijgt een nieuwe naam: Augusta, naar de kerkvader Augustinus, een waardige naamgever. Zelf moet ze er erg aan wennen; wanneer er 'zuster Augusta' wordt geroepen, reageert ze niet.

Wat heeft haar doen besluiten om religieuze te worden? De kern ligt waarschijnlijk in het gezin waarin ze is opgegroeid en de inspiratie van mensen uit haar omgeving. Van de drie-enig God spreekt haar vooral God de Zoon, Jezus van Nazareth aan. Een mens van vlees en bloed, die nadrukkelijk opkomt voor de armen, de zieken en de randfiguren in de maatschappij, die helpt om niet. Die zegt: volg mij!

Riky wil volgeling van Christus zijn en ze is er uiteindelijk van overtuigd geraakt dat zij dat het beste kan realiseren door religieuze te worden.

Waar? Van werk, devies en regels van de congregatie van de Dochters van Maria en Jozef weet zij intussen voldoende en die spreken haar erg aan. De congregatie werkt vooral met en voor kinderen die anders buiten de (onderwijs)boot zullen vallen; omdat de ouders arm zijn, omdat er in het geheel geen ouders meer zijn en/of de kinderen gehandicapt zijn. Zuster Augusta wil heel graag met kinderen werken, want daar is ze uiteindelijk ook voor opgeleid.

Uitgezonden

Na haar opleiding en eerste professie wordt Augusta naar het Doveninstituut in Sint-Michielsgestel gezonden om te gaan werken met dove kinderen. Het beantwoordt volledig aan haar behoefte: zij kan daar kinderen helpen die hard hulp nodig hebben. Na 20 jaren wordt ze ernstig ziek en moet ze stoppen met werken; een enorme opgave.

Wanneer ze weer wat opkrabbelt, gaat zij in Nijmegen een opleiding volgen voor Praktisch Pastoraat. Na die opleiding en verder herstel gaat ze in overleg met haar hoofdbestuur op zoek naar zinvol werk en komt in Amsterdam terecht. Daar draait ze mee in een project van een dominee die

een inloop heeft voor drugsverslaafden en zwervers. Moeilijk, maar mooi werk: veel aandacht en medemenselijkheid, weinig resultaat. Ze werkt er een half jaar en moet dan afhaken, omdat ze niet kan tegen het leven in de grote stad.

CONGREGATIE VAN DE DOCHTERS VAN MARIA EN JOZEF

De congregatie van de Dochters van Maria en Jozef is in 1820 opgericht door pastoor Heeren, pastoor van de St. Jacob-parochie in Den Bosch.

DEVIES

Het devies van de congregatie luidt: In het noodzakelijke eenheid, in het bijkomende ruimte, in alles liefde. Een devies waar je je ook heden nog achter kunt scharen.

LEEFREGELS

Voorbeelden van leefregels van de congregatie:

“Ons werk is voor iedereen, ongeacht ras, kleur of religie.” Zeker voor 1820 een zeer vrijzinnig standpunt.

“De zusters moeten de kleding dragen van de omgeving waar zij werken.”

Opvallend is dat zuster Augusta in haar eerste jaren toch het habijt heeft gedragen en als je het intieme museum in hun klooster aan de Choorstraat bezoekt, zie je dat er kennelijk toch een hele periode is geweest van onderscheidende kleding.

Het heeft natuurlijk het voordeel van herkenbaarheid en van afscherming tegenover de buitenwereld. Maar tegelijkertijd werp je een barrière op waardoor communicatie met buiten moeilijker wordt. Je herkent dit goed bij de Nederlandse allochtone vrouwen, zowel de oudere, maar ook de jongere die er meer modieus mee omgaan. Zuster Augusta vindt onderscheidende kleding voor religieuzen niet direct meer van deze tijd.

GELOFTEN

De congregatie kent vier geloften, Naast de bekende gelofte van armoede (eenvoud), gehoorzaamheid en kuisheid (celibaat), kent de congregatie nog de gelofte van bereidheid tot uitzending. Zuster Augusta heeft in haar leven gemerkt wat deze gelofte betekent; overigens niet tot haar spijt, want het heeft haar leven verrijkt.

Daarna komt ze in aanraking met een project (gestart door religieuzen) om jongeren die uit een sekte zijn gevlucht of door hun ouders uit een sekte gehaald opnieuw te programmeren, of misschien beter: hun opgelopen deformaties op te heffen. Ze werkt daar tot ongeveer 1985, waarna ze in klooster in Liessel gaat wonen. Daar leert ze ook deken Hein Tops kennen. In 1986 komt er een verzoek van medezusters uit Kananga in Zaïre (het tegenwoordige Congo) om hulp. Zij verzorgen daar onderwijs aan kinderen die buiten de boot dreigen te vallen, onder andere aan dove kinderen. Zuster Augusta vertrekt naar Zaïre, komt in 1988 met verlof, evenals in 1990. Dan breken er ernstige ongeregeldeheden uit in Zaïre en mag zij vanwege haar toch al kwetsbare gezondheid niet terug. Ze vindt dat heel jammer. Maar tijd om op haar lauweren te gaan rusten? Nee, integendeel.

Enschot

Medio 1992 ontmoet Augusta Hein Tops opnieuw. Of ze misschien haar handen vrij heeft en als pastoraal medewerkster in Berkel-Enschot kan komen helpen? In 1993 rijdt ze minstens drie dagen in de week vanuit Den Bosch naar Berkel-Enschot. In 2000 verhuist ze naar Berkel-Enschot. Ze woont daar nog maar net, als pastoor Hein Tops ziek wordt en met zijn werk moet stoppen. Gelukkig is zuster Augusta intussen zover ingewerkt dat ze samen met het kerkbestuur en met een grote groep enthousiaste vrijwilligers de Caeciliaparochie draaiend kan houden. Eerst met pastor Jan Joosten, nu met de jonge en energieke pastoor Pieter Scheepers, en samen met de Willibrordusparochie. Begin april vierden wij haar 12½-jarig jubileum als pastoraal medewerkster en werd ze door het kerkbestuur van onze parochie groots in het zonnetje gezet.

Eldert Baan

Nawoord

Ik hoop dat bij velen de nog ontbrekende stukjes van de legpuzzel die Augusta heet nu op hun plaats zijn gevallen. Bij mij in ieder geval wel! Bijvoorbeeld: wat doet een zuster alleen in zo'n huis in Berkel? Het antwoord luidt: ze is weer uitgezonden! Augusta, blijf Hem volgen!

De Da Vinci Code: feit of fictie?

Met de verfilming van *De Da Vinci Code* staat de wereldwijde bestseller van Dan Brown opnieuw in de schijnwerpers. Alleen al in Nederland en België zijn er ruim anderhalf miljoen exemplaren van verkocht; wereldwijd gingen ongeveer veertig miljoen exemplaren over de toonbank.

Weinig romans hebben de laatste tijd zoveel stof doen opwaaien als *De Da Vinci Code*. Critici verwijten Brown dat zijn boek in historisch opzicht onbetrouwbaar is en dat het onjuiste informatie bevat. De katholieke kerk uitte van meet af aan felle kritiek op het boek en beschouwt het als een aanval op christelijke dogma's en leerstellingen. Zo laat de website www.davincicodefan.nl ("powered by rkkerk.nl") via een open brief een ondubbelzinnig waarschuwend geluid horen. De website bekent, dat de rooms-katholieke kerk zelden reageert op kunstzinnige uitingen als boeken en films: "de meeste lezers zullen het waarheidsgehalte van veel romans wel wat relativeren." Dan Brown's thriller "vraagt echter wél om een reactie: niet per se omdat het boek vol verzinsels over Jezus Christus en het christendom staat, maar juist omdat het de pretentie heeft dat verschillende theorieën en historische feiten in *De Da Vinci Code* wel degelijk op waarheid berusten (...) In werkelijkheid staat *De Da Vinci Code* vol slordige, feitelijke onjuistheden en zijn er nauwelijks serieuze wetenschappers die de theorieën ondersteunen die Dan Brown in zijn boek vervlecht."

De reactie van kerkelijke zijde is op zich wel begrijpelijk. Brown's theorie dat Jezus getrouwd was met Maria Magdalena, een kind van hem kreeg en daarmee de bloedlijn tot op de dag van vandaag voortzette, lijkt natuurlijk op een frontale aanval op de heilsgeschiedenis zoals deze in deze bijbel staat beschreven. Dat een orthodoxe kerkelijke instelling als Opus Dei zich daartegen fel te weer stelt is dan ook geen wonder: Brown's hypothese tast, zo vindt men, de essentiële fundamenten van de kerkelijke leer aan en zet de goddelijke status van Jezus Christus op losse schroeven. Maar... een literaire roman, hoe goed of slecht gedocumenteerd ook, is nu eenmaal geen wetenschappelijke verhandeling. Of het verhaal 'waar' is of

‘niet waar’ doet eigenlijk niet zo ter zake, net zo goed niet of de feiten echt zijn gebeurd of verzonnen. Als lezer boeit een boek je of niet. En het zijn juist altijd items en genootschappen die al eeuwenlang met de nodige geheimzinnigheid zijn omgeven – zoals de Heilige Graal en de Priorij van Sion – en intrigerende verschijnselen zoals bijvoorbeeld het pentagram, rose ligne en cryptex, die de fantasie prikkelen en tot spannende intriges kunnen leiden. Wat mij betreft heeft dat niets te maken met geheimen die zorgvuldig in hermetisch afgesloten archieven bewaard zouden worden. Maar vanwaar dan die verdedigende houding? Zou er dan misschien toch iets te verbergen zijn? Och nee, laten we nou maar gewoon genieten van boeiende verhaal dat Brown geschreven heeft en de interpretaties en vermeende codes in Leonardo da Vinci’s *Het laatste avondmaal* laten voor wat ze zijn. Want wie kan zeggen wat waarheid is?

Ik keek naar de film op een supergroot scherm, vier dagen nadat deze in première was gegaan, in de Antwerpse filmtempel Metropolis. Op zondagmiddag, zonder mega-cola en mega-popcorn waarmee oud en jong zich op de comfortabele bioscoopfauteuils had genesteld. Ik heb me geen moment verveeld, hoewel je in de bijna 2½ uur durende film een grote hoeveelheid informatie over je krijgt uitgestort. De zaal was – ondanks het feit dat de film op die dag maar liefst 10x per werd vertoond! – uitverkocht. Drie dagen na de première kan de film, ondanks de minder lovende kritieken meteen na het filmfestival in Cannes, al een kassucces genoemd worden: voor 187 miljoen euro aan verkochte bioscoopkaartjes! Wat ik me na afloop wél afvroeg was: hoeveel procent van met name de jongere kijkers zou nog weten dat Maria de moeder van Jezus was, dat hij met Kerstmis is geboren en met Pasen aan het kruis geslagen?

Jan Simons

Het aantal websites over *De Da Vinci Code* is ontelbaar: Google geeft meer dan 150 miljoen hits. Een betrouwbare en informatieve (Engelstalige) site is www.crackingdavinci.com. Parallel hieraan verscheen het eveneens uitstekend gedocumenteerde en in het Nederlandse vertaalde boekje van Simon Cox, *De geheimen van De Da Vinci Code* (Forum, Amsterdam, 2005, ISBN 22540359).

Bruisende plannen voor de toekomst

Een interview met Ties van Rijsewijk, voorzitter KBO Berkel-Enschot

Het duurt even voor ik hem te pakken heb: zeker vier maal heb ik tevergeefs gebeld, tweemaal overdag en tweemaal 's avonds. Uiteindelijk lukt het me en we maken een afspraak, door zijn drukke agenda wederom 1½ week later dan het telefoontje. Gaat het over een afspraak met werkende man in de bloei van zijn loopbaan met een overvolle zakelijke agenda? Nee. Ik heb een afspraak gemaakt met Ties van Rijsewijk. Met zijn 71 jaar nog vol in het leven aanwezig en genietend van de dingen die hij kan doen en dus ook doet. Daarmee ook een echte voorman voor zijn leeftijdsgenoten. Ties is dan ook voorzitter van de lokale KBO-afdeling Berkel-Enschot en door zijn actieve deelname waarschijnlijk een voorbeeld voor veel andere leden.

De KBO – de Katholieke Ouderen Bond – is een zeer snel groeiende vereniging in Nederland en met ruim 290.000 leden de grootste seniorenvereniging van ons land. KBO-Brabant is daarbinnen veruit de grootste afdeling in het land. De lokale afdelingen Berkel-Enschot en Udenhout doen het daarbinnen weer heel goed, want gezamenlijk vormen ze maar liefst éénderde van de kring Tilburg. Genoeg over cijfers; wat doet de KBO eigenlijk en waarom zou je je er als jongere oudere vanaf 50 jaar bij aansluiten?

KBO-Brabant is volgens haar website “een organisatie van senioren, die vanuit haar levensovertuiging tal van activiteiten ontplooit. Deze activiteiten zijn gericht op het behartigen van de belangen van ouderen en op het bevorderen van sociale contacten. Daarmee wil de bond het welzijn van senioren en hun participatie in de samenleving bevorderen.” Dit betekent volgens Ties dat de KBO enerzijds optreedt als belangenbehartiger voor senioren en dat ze daarvoor de contacten onderhoudt met het landelijke, provinciale of gemeentelijke bestuur. Anderzijds fungeert de KBO als aanbieder van diensten en producten die aansluiten bij de wensen en behoeften van senioren. Ties vervolgt met te vertellen dat “deze behoefte er zeker is en dat KBO Berkel-Enschot er een goede invulling aan weet te geven. De cijfers tonen dat ook aan: maar liefst 50% van de doelgroep in

Berkel-Enschot is lid.” Tijd om dan nu maar eens te consolideren of staan er nog specifieke punten op de agenda voor de komende periode?

Ties vertelt: “In november jl. hebben we ons afgevraagd wat de komende jaren echt aandacht moet krijgen. De te organiseren activiteiten als sportbeoefening in verschillende vormen, cursussen en culturele reizen gaan gewoon door, maar daarnaast staat een aantal belangrijke punten bovenaan op onze activiteitenlijst. Ten eerste willen we voor eenzamen in de komende jaren de drempel voor deelname aan KBO-activiteiten zo laag mogelijk houden. Dit gaan we, zoals we vrijwel met alle programma’s doen, met andere organisaties vormgeven, in dit geval met de Stichting Welzijn Ouderen, de Zonnebloem, parochies en huisartsen. De KBO is hierbij niet het eerste aanspreekpunt, maar wil met activiteiten bijdragen aan de doelstelling.”

Op mijn vraag of er veel eenzaamheid is in Berkel-Enschot antwoordt Ties dat eenzaamheid, ook in een kleine en zelfs redelijk hechte gemeenschap als Berkel-Enschot, voorkomt. “Gelukkig niet veel, maar het is er wel. Eenzame mensen zijn alleen lastig te traceren en de KBO ziet het als een uitdaging om deze mensen samen met de genoemde partijen weer bij de maatschappij te betrekken.” Met de Stichting Welzijn Ouderen organiseert men éénmaal per maand op de zondagmiddag een bijeenkomst bij boerderij Denissen, genaamd ‘Kom op zondag’. De bijeenkomst is nu vier maal gehouden en is vier maal een groot succes geweest. “Daarmee gaan we dus door.”

Waar gaat de KBO zich de komende jaren nog meer ‘tegenaan bemoeien’? Ties geeft aan dat “over een aantal jaren de nieuwbouwplannen rondom het nieuwe dorpshart verder vorm hebben gekregen en de KBO is in het kader van het gemeentelijke programma ‘Actief in de wijk’ nu onder coördinatie van de dorpsraad in gesprek met verschillende partijen om ruimte te creëren voor de KBO-leden en andere senioren van Berkel-Enschot. Zo heeft de KBO een zaal nodig voor computers, voor bijeenkomsten van 300-400 mensen, voor de beoefening van yoga, volksdansen, biljarten, bestuursvergaderingen, enzovoort.” Daarnaast maakt de KBO onderdeel uit van de Stichting Vitaal UBé (Udenhout-Berkel-Enschot, *red.*). Deze stichting probeert een informatievoorziening van een breed zorgloket

(huiszorg, klussendienst, welzijnsdiensten) in het leven te laten roepen, spant zich in voor meer ouderenwoningen in Berkel-Enschot en voor 'opplusprojecten' voor bestaande woningen. Dit staat voor het geschikt maken voor seniorenbewoning van bestaande woningen door aanpassingen op verschillende punten in de woning te laten plaatsvinden. "Tenslotte trachten we rondom Koningsoord woonzorg-service zones te laten realiseren," sluit Ties af.

Staat de 'K' in KBO eigenlijk nog altijd voor 'katholiek' en zo ja, heeft de KBO dan een speciale band met de parochies? In het beleidsplan 2005-2010 lees ik bijvoorbeeld dat is opgenomen dat er minimaal eenmaal per jaar contact dient te zijn met de 'geestelijke adviseur'. Ties geeft aan de geestelijke adviseur er officieel niet is, maar dat onlangs met Pieter Scheepers wel is afgesproken dat Pieter en de KBO inderdaad minimaal eenmaal per jaar formeel bij elkaar komen. Daarnaast weet men elkaar zeker te vinden indien nodig. "Belangrijker is," zegt Ties, "dat er afspraken zijn gemaakt over bezoekgroepen en mogelijke gezamenlijke bijeenkomsten, zoals over onderwerpen als 'levenseinde'."

Ik concludeer dat de KBO het nog drukt krijgt in de komende periode en vraag of Ties dat nog gaat meemaken als voorzitter. Ties antwoordt: "Ik ben al negen jaar voorzitter geweest en ben onlangs weer voor drie jaar tot voorzitter gekozen. Ik vind het besturen en het organiseren van dingen die mensen interesseren of het mensen mogelijk maakt dingen te doen nog steeds leuk, maar na de komende drie jaar moet een jongere het maar eens overnemen. Dat is goed voor de KBO en dus voor de 50-plussers in Berkel-Enschot."

Vincent van Baaren

Punt en el

Het internet is een rijke inspiratie- en informatiebron voor allerlei zaken. Ook over religie en levensbeschouwing is op het internet oneindig veel te vinden. In deze nieuwe rubriek geven wij telkens voorbeelden van interessante sites die misschien kunnen uitnodigen tot verder zoeken op het internet. Hebt u zelf een interessante site gevonden? Meld deze dan aan de redactie!

www.bijbelencultuur.nl

Geen boek heeft zoveel invloed op de Nederlandse cultuur als de bijbel. De website, die nog volop in de steigers staat, stelt zich ten doel deze invloed in heden en verleden aan te tonen en te illustreren.

www.heiligen.nl en www.heiligen.net

Patroonheiligen van behangers, papierfabrikanten of klokkenluiders: ze bestaan echt. Net zoals heiligen die je kunt aanroepen tegen kinkhoest of kramp. Op (een van) beide sites is het allemaal te vinden.

www.bijbel.net

Overzichtssite van de Katholieke Bijbelstichting (KBS), die de bijbel verspreidt in het Nederlandse taalgebied. Daarnaast geeft de KBS boeken en producten uit op het gebied van bijbelstudie, geloofsopvoeding en spiritualiteit.

www.katholiekeontmoetingen.nl

De meest recente uitzending van het Mediapastoraat nog eens bekijken? Iets meer willen weten over de achtergronden van een radio- of tv-programma? Willen weten wat een martelaar of retabel is? Dan biedt deze website veel informatie.

www.bijbelsopenluchtmuseum.nl

Een virtuele wandeling maken door de wereld van de bijbel en meer lezen over dit unieke openluchtmuseum, ter voorbereiding op een bezoek in de zomer? Surf dan eens naar deze website.